

ROSKILDE
KOMMUNE

Postadresse:

Biblioteker og borgerservice
Dronning Margrethes Vej 14
4000 Roskilde

Tlf.: 4631 5000
Fax: 4631 5013

adm@roskildebib.dk

www.roskilde.dk

10. december 2015

Roskilde Bibliotekerne som centralbibliotek – historie, status og aktiviteter i korte træk

Historie og status

I 1909 lanceredes for første gang ideen om centralbiblioteker. De skulle fungere som understøttelse for lokale folkebiblioteker, både med hensyn til at have materialer, som et folkebibliotek ikke selv forventedes at råde over, og med hensyn til faglig udvikling. Den tanke har holdt sig lige siden og er blevet fastslået i de Bibliotekslove, der har været gældende siden 1920. Virkeområdet for et centralbibliotek var typisk et amt og siden en region. I takt med reformer af den administrative struktur er antallet af centralbiblioteker naturligt nok blevet reduceret, men Roskilde har siden 1923 formået uafbrudt at fastholde opgaven som centralbibliotek.

Centralbiblioteksstrukturen er det synlige udtryk for en statslig strategi, der skal sikre udbredelse af bibliotekernes grundlæggende folkeoplysende ide til alle dele af landet. Ordningen har da også altid været fuld statsligt finansieret.

Udgangspunktet for at indgå kontrakt mellem staten ved Kulturministeren og en kommune om centralbiblioteksopgaven har været og er fortsat, at det bagved liggende folkebibliotek er af en sådan standard med hensyn til materialer, lokaler og personale, at centralbiblioteksopgaven kan løses på forsvarlig måde. Man kan med andre ord ikke lade den statslige betaling erstatte den kommunale driftsudgift.

I praksis administreres centralbibliotekskontrakten af Kulturstyrelsens kontor for Biblioteker.

Med den seneste reform af centralbiblioteksstrukturen i 2008 blev antallet af centralbiblioteker reduceret fra 14 til 6: Gentofte (region Hovedstaden (- Bornholm), Roskilde (Region Sjælland (+Bornholm), Odense (Fyn), Vejle (resten af Region Sydjylland), Herning (Region Midtjylland) og Aalborg (region Nordjylland). Der er blevet opbygget et tæt samarbejde mellem de 6, hvilket har været til gavn for både effektivitet og nyudvikling inden for området.

Kontrakten (kaldet rammeaftale), der skal gælde for 2016-2019 (begge inkl.), suppleres af en strategi, der angiver, hvorledes centralbiblioteket forestiller sig at

ID:
Afsnit:

Ref.

Dir. tlf. 4631 5002
mogensv@roskilde.dk

EAN-nr.

Besøgsadresse:
Dronning Margrethes Vej 14
4000 Roskilde

Åbningstider
Mandag-fredag: 8-19
Lørdag: 10-14
Søndag (15.9.-14.4. inkl.): 12-16

Telefontider
Mandag-fredag 8-15

realisere rammeaftalens målformuleringer. Der er i modsætning til tidligere kontrakter ikke krav om årlige handleplaner, der skal godkendes og afrapporteres i forhold til Kulturstyrelsen.

Side2/3

Indhold

I medfør af kontrakten kan centralbiblioteket afholde udgifter til anskaffelse af materialer (der bliver kommunal ejendom), til andre relevante udgifter (f.eks. ekstern konsulentbistand) og til medarbejdere.

Bærende i Roskilde Bibliotekernes centralbiblioteksstrategi er at "at videreudvikle Den Kompetente Region, hvor centralbiblioteket fortsat arbejder ud fra mantraet om at "Vi involverer, eksperimenterer og leverer, både regionens biblioteker og medarbejdere imellem, i løsningen af de næste fire års opgaver"

Rammeaftalen rummer tre hovedområder. Hovedområderne er fastlagt i Biblioteksloven, men i den nye rammeaftale dog med en mere tidssvarende tekst:

1. materialeoverbygning (dvs. forsyning med materialer, som et folkebibliotek ikke forventes selv at anskaffe, f.eks. videregående litteratur inden for et fag)
2. kompetenceudvikling (dvs. formidling af viden og færdigheder af biblioteks faglig karakter)
3. koordinering, facilitering og faglig sparring (dvs. samarbejde mellem og rådgivning af biblioteksmedarbejdere)

Nogle eksempler på opgaver, der hidtil er blevet løst indenfor centralbiblioteksområdet af Roskilde Bibliotekerne som centralbibliotek: Materialeoverbygning betyder anskaffelse og formidling af litteratur af videregående karakter. Det kan være på udenlandsk. Det kan være værker op til og med bachelor-niveau og meget andet. Samtidig drejer området sig om at sikre, at det ønskede hurtigt når frem til borgeren. Det sker gennem en statsligt finansieret kørselsordning. Målsætningen for Roskilde er, at 95 % af bestillingerne er ekspederet inden for 24 timer, og det mål er opfyldt ved næsten hver stikprøvemåling.

Men materialeforsyning er også at se på nye områder. Roskilde udviklede i 2009 konceptet Det rullende multimedielab. Formålet med projektet var at præsentere og guide biblioteksansatte på deres respektive biblioteker i nye teknologier. Dette har givet mulighed for at biblioteker i regionen nemmere kan overskue og tænke i nye, biblioteksrelevante medier og samtidig føle sig rustet til spørgsmål fra lånere. Det Rullende Multimedielab bestod af 4 kufferter med i alt 13 medier og gadgets i hver. Kufferterne med udstyr cirkulerede i regionens biblioteker, og hvert sted blev der givet en introduktion via et særligt team af medarbejdere. Hele tankegangen bag Det rullende multimedielab er blevet fortsat i forskellige sammenhæng, senest med Litteraturen ruller ud, hvor et af de nyeste skud på stammen, digital litteratur, præsenteres. Kulturstyrelsen har bedt Roskilde om at sikre en national udbredelse af viden om digital litteratur via det rullende koncept. Kompetenceudvikling vedrører både nationale og regionale områder. På det nationale plan iværksættes der f.eks. indsatser i forbindelse med realiseringen af

de nationale digitaliseringsplaner. Blandt andet er der gjort en stor indsats for at bringe små og mellemstore virksomheder ind i virk.dk's univers. Regionalt er der ud over mere gængse, faglige kurser udviklet forskellige længere forløb, så som Innovatøren (om innovation), den sælgende kollega (om formidling), Biblioteket som litterært makerspace (eksperimenterende tilgang til nye veje i litterær formidling, baseret på et Roskilde-projekt om Hackerspaces), Bibliotekets rum (kompetenceforløb med fokus på brugerorienteret udvikling af det fysiske rum), Fundraising og biblioteksudvikling (Projektstøttemuligheder fra nordiske og eu-fonde), samt Nudging (om formidling i biblioteker i ubemandet åbningstid). Generelt er Roskilde kendt for at tænke i utraditionelle baner, når der skal udvikle inden for kompetenceudvikling.

Koordinering, facilitering og faglig sparring vedrører dels at drive erfa-netværk i regionen som en vigtig kilde til gensidig læring og inspiration. Dels faciliteres processer og meget andet og dels gives der rådgivning inden for mange områder. Kontrakten betyder, at det er muligt at have helt særlige specialer, så regionens biblioteker kan understøttes på områder som Organisationsudvikling i et biblioteksperspektiv, biblioteksudvikling, sociologisk metodik, kommunikation og projektarbejde foruden mere generelle, faglige områder. Der indgår heri effektvurderinger, samskabelse, brugerundersøgelser, procesfacilitering, innovation baseret på bl.a. Design Thinking-metoder, udviklet på Stanford University. Det stimulerer samtidig det faglige miljø og udviklingskraften i allerhøjeste grad i Roskilde.

Venlig hilsen

Mogens Vestergaard
Biblioteks- og borgerservicechef